

Věc opuštěná

Opuštění věci jako způsob zániku práva vlastníka předpokládá projev vůle vlastníka (buť i konkludentní), nadále nebýt vlastníkem věci. Samotné fyzické opuštění věci takový právní následek nezakládá.

Opuštění věci jako způsob zániku práva vlastníka předpokládá projev vůle vlastníka (buť i konkludentní), nadále nebýt vlastníkem věci. Samotné fyzické opuštění věci takový právní následek nezakládá.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 874/2001, ze dne 12.12.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně České republiky – Ministerstva financí, se sídlem v Praze 1, Letenská 15, proti žalovanému J. S., zastoupenému advokátem, o určení vlastnictví, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 9 C 29/97, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. října 2000, č. j. 23 Co 307, 308/2000-98, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 5 (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 21. února 2000, č. j. 9 C 29/97-78, ve znění usnesení ze dne 21. února 2000, č. j. 9 C 29/97-81, určil, „že vlastníkem jedné poloviny pozemku č. parcelní 608 - zastavěná plocha - a jedné poloviny domu čp. 447, na pozemku č. parcelní 608, v k. ú. K., je Česká republika a vlastníkem zbývající jedné poloviny předmětných nemovitostí je žalovaný J. S, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že původní vlastníci pozemkové parcely č. 608 zastavěné domem čp. 447 v daném katastrálním území byla K. T. Ta v roce 1939 opustila Československo a v roce 1953 získala občanství Spojených států amerických (USA). V roce 1956 byla na její majetek v Československu uvalena národní správa. Později byla uzavřena „Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Spojených států amerických o vypořádání určitých otevřených nároků a finančních otázek“ (dále jen „dohoda“), podle níž byly vypořádány všechny majetkové nároky státních příslušníků USA vůči ČSSR. Tato dohoda vstoupila v platnost 2. 2. 1982. Protože K. T. byla v době uvalení národní správy na předmětné nemovitosti americkou státní občankou, měla dohoda účinky i na její majetek v Československu. Zemřela v roce 1974 a právní důsledky dohody se vztahují i na její dědičku, dceru N. S., rovněž státní příslušnici USA. Její vlastnické právo k ideální polovině zmíněných nemovitostí zaniklo a ta podle § 453 odst. 2 tehdy platného občanského zákoníku (dále „ObčZ“) připadla do vlastnictví československého státu jako věc opuštěná. Přesto 24. 6. 1997 N. S. žalovanému ideální polovinu nemovitostí darovala; protože dárkyni tento podíl nepatřil, nemohla darovací smlouvu platně uzavřít a žalovaný nemohl vlastnictví tohoto podílu nabýt a vlastníkem této ideální poloviny je nadále stát.

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 11. října 2000, č. j. 23 Co 307, 308/2000-98, rozhodl, že „rozsudek soudu prvního stupně ve znění doplňujícího usnesení ze dne 21. února 2000 se ve výroku ve věci samé mění tak, že se žaloba zamítá“, a rozhodl o nákladech řízení.

Odvolací soud uvedl, že N. S. nebyl Komisí Spojených států pro řešení zahraničních nároků přiznán nárok za shora uvedené nemovitosti, který uplatnila ve výši 120.000 \$, s odůvodněním, že v období mezi 8. 8. 1958 a 2. 2. 1982 nedošlo ke „konečnému zabavení nemovitostí“. Konstatoval, že „otázka, kterou měl soud vyřešit bylo ... zda polovina předmětných nemovitostí přešla v důsledku uzavření dohody 2. 2. 1982 na stát“. Právní závěr soudu prvního stupně, který na tuto otázku odpověděl kladně, neshledal správným, protože „N. S. nemohla na základě dohody pozbyt svého vlastnického práva k nemovitostem a věc se nemohla stát věcí opuštěnou“, když kromě dalšího, „i to, že odškodněna na základě dohody nebyla, dokládá existenci jejího vlastnictví, neboť k jeho pozbytí v důsledku narovnání podle dohody nedošlo a ona se nároků vyplývajících z vlastnických vztahů nevzdala“. N. S. nikdy předmětnou věc neopustila. Opuštění věci je jednostranný právní úkon a K. T., ani její právní předchůdkyně, nikdy nedala najevo, že by nemovitosti opustila. Dohoda nemohla být aktem, zasahujícím do vlastnických práv. V opačném případě by šlo o zásah do práv chráněných Ústavou a Listinou základních práv a svobod občanů. Uzavřel, že na stát nikdy vlastnické právo ke sporným nemovitostem nepřešlo.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává dovolání Česká republika - Ministerstvo financí, s tím, že podle zákona č. [219/2000](#) Sb. převzalo od všech městských částí P. až 15 agendu tzv. „prozatímní správy“, a tedy i tento spor, a je v současnosti zástupcem státu s právem Českou republiku zastupovat a jejím jménem jednat. Uplatňuje dovolací důvod ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d) občanského soudního řádu účinného před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“), když namítá, že odvolací soud posuzoval zjištěné skutkové okolnosti v rozporu jak s tuzemským, tak mezinárodním právem. Uvádí, že v roce 1982 uzavřela Československá republika s řadou států včetně USA tzv. náhradové dohody, na jejichž základě těmto státům poskytla globální náhrady za majetek jejich občanů, který byl v Československu dotčen opatřeními, kterými bylo omezeno nebo odňato vlastnické právo. Podmínkou bylo, aby šlo o osoby, které nabyly cizí státní občanství jak ke dni zásahu Československa do předmětného majetku, tak nepřetržitě i ke dni, kdy dohoda vstoupila v platnost. Globální náhradu rozdělával oprávněným osobám cizí stát sám bez zasahování Československa. Cizí stát měl poté Československu zaslat seznam osob, které byly takto vypořádány. Seznamy měly však jen evidenční povahu a nelze z nich vyvozovat, že se náhrady vztahovaly pouze na ty osoby, které v nich byly uvedeny. S podrobným rozvedením způsobu provádění náhrad na americké straně podle článku III. dohody v první a v druhé etapě a se závěrem, že vnitřní americká úprava uplatňování a uznávání nároků nebyla součástí dohody, a československá strana jí tedy nebyla vázána, dovolatelka odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu publikovaný pod č. 31/1989 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Podle jejího názoru pro posouzení otázky vypořádání určitého majetku nebylo podstatné, zda náhrada byla americkou stranou přiznána a dokonce ani to, zda bylo o odškodnění požádáno. Jediným kritériem pro určení, že majetek byl vypořádán dohodou, bylo splnění podmínek dohodou daných (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 5. 1995, sp. zn. 3 Cdo 274/93, Publikovaný v Právních rozhledech č. 8/1995). V případě N. S. tomu tak bylo a její podíl na předmětných nemovitostech byl dohodou vypořádán. Odvolací soud si ustanovení dohody nesprávně vyložil, když směřoval právní úpravu stávající s tehdy platnou, a tak dospěl k nesprávnému závěru. Nelze přijmout ani úvahu odvolacího soudu k otázce věci opuštěné s tím, že mezistátní dohoda nemůže být momentem zasahujícím do vlastnických práv občanů, neboť by šlo o hrubý zásah do práv občana chráněných Ústavou a Listinou základních práv a svobod. Dovolatelka namítá, že tato dohoda naopak vlastnické vztahy upravovala a narovnávala, a otázka, jak americká strana vůči svým občanům postupovala, již nebylo záležitostí československé strany.

Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání žalovaný navrhuje, aby dovolací soud dovolání odmítl jako zjevně bezdůvodné. Zpochybňuje oprávnění Ministerstva financí v této věci podat dovolání. Pokud jde o věcnou stránku, odkazuje na závěry odvolacího soudu a podrobně se vyjadřuje k argumentaci uvedené v dovolání. V dodatku vyjádření odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 265/1999 (Sbírka nálezů a usnesení ÚS č. 23, str. 357) podle něhož dohoda uzavřená mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Spojených států amerických, která nebyla do našeho právního řádu inkorporována, nemohla být zákonným titulem pro přechod vlastnického práva k nemovitostem.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem) a po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání není důvodné.

V řízení vystupovala jako žalobkyně Česká republika. V průběhu řízení po vynesení rozsudku soudu prvního stupně se změnilo oprávnění jednat v této věci za stát tak, že v této věci jedná nadále Ministerstvo financí, které tak bylo oprávněno podat dovolání (§ 63 odst. 1 zákona č. [219/2000](#) Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích).

V dané věci šlo o řešení otázky, zda na základě Dohody mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Spojených států amerických o vypořádání určitých otevřených nároků a finančních otázek z 29.1.1982, která nabyla účinnosti dne 2.2.1982, mohla fyzická osoba pozbyt vlastnické právo. K této otázce se vyslovil i Ústavní soud, který v usnesení ze dne 14. srpna 2001, sp. zn. II. ÚS 265/1999, publikovaném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 23, s. 357, vyslovil, že předmětná dohoda uzavřená mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Spojených států amerických, která nebyla do našeho právního řádu inkorporována, nemohla být zákonným titulem pro přechod vlastnického práva na stát. Proto na základě této smlouvy nemohlo vlastnické právo právní předchůdkyně žalobce zaniknout.

Pokud se dovolatel zmiňuje v souvislosti s nemovitostmi, kterých se předmětné řízení týká, o věcech opuštěných, je třeba konstatovat, že opuštění věci jako způsob zániku práva vlastníka předpokládá projev vůle vlastníka (byť i konkludentní), nadále nebýt vlastníkem věci. Samotné fyzické opuštění věci takový právní následek být nemůže. V řízení nebylo prokázáno, že by některá z právních předchůdkyň žalobce vůli pozbytí vlastnictví projevila; samotný odchod do zahraničí v roce 1939 a pozdější setrvání tam musí být chápáno v kontextu tehdejší doby, a nelze mu přisuzovat význam vzdání se vlastnického práva. Proto k zániku vlastnického práva opuštěním věci nedošlo ani podle § 453 odst. 2 ObčZ ve znění platném ke dni, kdy shora uvedená dohoda vstoupila v platnost (2. 2. 1982), podle něhož věci opuštěné připadají státu.

Zatímco žalobci se podařilo prokázat, že vlastnické právo nabyl, a že vlastníci byli i jeho právní předchůdkyně, nebylo zjištěno, že by vlastnictví ke sporným nemovitostem přešlo na stát.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ tedy v posuzované věci není dán. Vady řízení uvedené v § 241 odst. 3 písm. a) a b) OSŘ, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly dovolatelkou tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta před středníkem).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)